

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8 Vtrum possit aliquis sibi mereri augme[n]tum gratiæ, uel charitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

aliquid exihendum sibi in statu indigno mercede. Ex hoc aut q
 status dignus mercede debita merito ex condigno constituitur
 gratia. sequitur qd impossibile est habere rationem in mercedis de-
 bite merito ex condigno, qd in rone sua claudit statum opposi-
 tum ut patet: & quia reparatio post lapsum in rone sua claudit su-
 bjectum in statu op-
 posito, quia in pecca-
 to mortali per lap-
 sum deo impossibi-
 le est, quod repara-
 tio post lapsum ha-
 beat rone mercede
 debite merito ex
 condigno: & hoc in-
 tendit author in pau-
 cis simis uerbis li-
 tere. Quod ut clarius intel-
 ligas simul cum di-
 ctis, nunc scito inter-
 ruptionem gratie di-
 pliciter inueniri pos-
 se. Primo in impedi-
 mentu a i consequen-
 dam mercedem meri-
 to debitam, & de tali
 interruptione loquit
 author hic in respon-
 sione ad tertium: de
 qua etiam loquuntur
 obiectiones in oppo-
 siti allata, qua et lu-
 das non assecutus est
 vita eterna, quam me-
 ruerat, si aliquid fuit bo-
 nus. Et talis interrup-
 tio, ut in litera dicit
 impedit consecutio-
 nem mercedis, sicut
 vniuersaliter causa
 naturalis impedibilis
 puta semen perfectu
 aliquanto tempore
 operans proprium
 esse tui, si eradicetur,
 vel aliter occupetur,
 impeditur a consecu-
 tione effectus, ad que
 fm nam: a suam erat
 ordinatu. Iam n, di-
 ctu est, qd actus meri-
 torius est ordinatu p
 gratia semen a Deo
 ad cauandam uitam
 eternam, sicut alij a-
 ctus naturales ad suos
 terminos. Et huiusmo-
 di interruptio per ac-
 cidens se habet ad
 meritum, & mercede-
 dem: quamuis per se
 se habet ad consecu-
 tionem, utpote di-
 recte contraria illi.

Ad secundum dicendum, quod nullus meretur absolute uitam eternam, nisi per actum finalis gratie, si solum sub conditione, si perseuerat. Sed hoc irrationabiliter dicitur, quia quandoque actus vltima gratie, non est magis meritorius, sed minus quam actus precedentes propter egritudinis oppressio- nem. Vnde dicendum, quod qui liber actus charitatis meretur absolute uitam eternam: sed p peccatum sequens ponitur impedi- mentum precedentis merito, ut non sortiatur effectum: sicut etiam causa naturales deficiunt a suis effectibus propter superuenies im- pedimentum.

ARTICVLVS VIII.
 Vtrum homo possit mereri augmentum gratie, vel charitatis.

DOCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod homo non possit mereri augmentum gratie vel charitatis. Cum enim aliquis acceperit premium quod meruit non debetur ei alia merces, sicut de quibusdam dicitur Matt. 6. Re ceperunt mercedem suam. si igitur aliquis mereretur augmen- tum charitatis, vel gratie, seque- retur quod gratia augmentata, non posset ulterius expectare aliud premium, quod est incon- ueniens.

¶ 2 Præter. Nihil agit ultra suam speciem: sed principium meriti est gratia, vel charitas, ut ex supra dictis patet. * ergo nullus potest maiorem gratiam, vel charitate mereri, quam habeat.

¶ 3 Præter. Id quod cadit sub merito meretur homo p quemlibet

2. d. 27. art. 5.
 & 4. d. 20. ar.
 2. q. 3. cor.

2. d. 27. & 4.

Ad primum dicendum, quod aliquis potest alteri mereri ex con- gruo prima gratia: quia non est ibi impedimentum, saltem ex parte merentis, quod inuenitur, dū aliquis post meritum gratia ius- titia recedit.

Ad tertium dicendum, quod quidam dixerunt, quod nullus meretur absolute uitam eternam, nisi per actum finalis gratie, si solum sub conditione, si perseuerat. Sed hoc irrationabiliter dicitur, quia quandoque actus vltima gratie, non est magis meritorius, sed minus quam actus precedentes propter egritudinis oppressio- nem. Vnde dicendum, quod qui liber actus charitatis meretur absolute uitam eternam: sed p peccatum sequens ponitur impedi- mentum precedentis merito, ut non sortiatur effectum: sicut etiam causa naturales deficiunt a suis effectibus propter superuenies im- pedimentum.

¶ Secundo aut modo inuenitur interruptio, ut clausa in rone termini. Et sic est implicatio in adie- cto, dicere quod est merces in statu inter- ruptionis, sicut dicere lumen in optato, ut patet ex dictis. Et de huiusmodi interruptione loquitur litera in hac rone, que motionem diuine gratie interru- ptam per sequens pec- catum, ut inclisam in rone mercedis affert pro causa, quare non cadit reparatio post lapsum in merito.

¶ Et per hoc patet responso ad obiecta. Nam & uita eterna, & augmentum gratie, & quicquid cadit sim, licet sub merito con- digni, ad consecutionem quidem sui exigit continuatam, seu ple- nerantiam status: ad hoc autem quod sit merces debita, non,

Nec interruptio, quia impedit talem continuatam parationem habere rationem mercedis: sed quia lapsum includit in ratione sua interruptionem, ut phantum: non sic autem est de uita eterna, & aliis, quod ex condigno.

Ad primum ergo dicendum, qd desiderium, quo quis desiderat reparationem post lapsum, in se dicitur, & similiter oratio, quia tendit ad iustitiam: non tamē ita, quod iustitie innitatur per modū meriti, sed solum misericordie.

Ad secundum dicendum, quod aliquis potest alteri mereri ex con- gruo prima gratia: quia non est ibi impedimentum, saltem ex parte merentis, quod inuenitur, dū aliquis post meritum gratia ius- titia recedit.

Ad tertium dicendum, quod quidam dixerunt, quod nullus meretur absolute uitam eternam, nisi per actum finalis gratie, si solum sub conditione, si perseuerat. Sed hoc irrationabiliter dicitur, quia quandoque actus vltima gratie, non est magis meritorius, sed minus quam actus precedentes propter egritudinis oppressio- nem. Vnde dicendum, quod qui liber actus charitatis meretur absolute uitam eternam: sed p peccatum sequens ponitur impedi- mentum precedentis merito, ut non sortiatur effectum: sicut etiam causa naturales deficiunt a suis effectibus propter superuenies im- pedimentum.

ARTICVLVS VIII.
 Vtrum homo possit mereri augmentum gratie, vel charitatis.

DOCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod homo non possit mereri augmentum gratie vel charitatis. Cum enim aliquis acceperit premium quod meruit non debetur ei alia merces, sicut de quibusdam dicitur Matt. 6. Re ceperunt mercedem suam. si igitur aliquis mereretur augmen- tum charitatis, vel gratie, seque- retur quod gratia augmentata, non posset ulterius expectare aliud premium, quod est incon- ueniens.

¶ 2 Præter. Nihil agit ultra suam speciem: sed principium meriti est gratia, vel charitas, ut ex supra dictis patet. * ergo nullus potest maiorem gratiam, vel charitate mereri, quam habeat.

¶ 3 Præter. Id quod cadit sub merito meretur homo p quemlibet

Ad primum dicendum, quod aliquis potest alteri mereri ex con- gruo prima gratia: quia non est ibi impedimentum, saltem ex parte merentis, quod inuenitur, dū aliquis post meritum gratia ius- titia recedit.

Ad tertium dicendum, quod quidam dixerunt, quod nullus meretur absolute uitam eternam, nisi per actum finalis gratie, si solum sub conditione, si perseuerat. Sed hoc irrationabiliter dicitur, quia quandoque actus vltima gratie, non est magis meritorius, sed minus quam actus precedentes propter egritudinis oppressio- nem. Vnde dicendum, quod qui liber actus charitatis meretur absolute uitam eternam: sed p peccatum sequens ponitur impedi- mentum precedentis merito, ut non sortiatur effectum: sicut etiam causa naturales deficiunt a suis effectibus propter superuenies im- pedimentum.

¶ Secundo aut modo inuenitur interruptio, ut clausa in rone termini. Et sic est implicatio in adie- cto, dicere quod est merces in statu inter- ruptionis, sicut dicere lumen in optato, ut patet ex dictis. Et de huiusmodi interruptione loquitur litera in hac rone, que motionem diuine gratie interru- ptam per sequens pec- catum, ut inclisam in rone mercedis affert pro causa, quare non cadit reparatio post lapsum in merito.

¶ Et per hoc patet responso ad obiecta. Nam & uita eterna, & augmentum gratie, & quicquid cadit sim, licet sub merito con- digni, ad consecutionem quidem sui exigit continuatam, seu ple- nerantiam status: ad hoc autem quod sit merces debita, non,

quam
 cum
 dicit
 sed e
 lam i
 in r
 Nam
 ligi r
 virtut
 habe
 curen
 se im
 effect
 num i
 in fec
 mium
 in pri
 concu
 bro li
 pra qu
 euide
 esse i
 tem
 primo
 ¶ Ad
 citur
 ar suppo
 gere i
 se hab
 um su
 ac si c
 cut ach
 quilibi
 Et hoc
 nā in
 tia au
 que it
 augmen
 cauab
 noflm
 reur. s
 tunc d
 tum q
 vis no
 illud. s
 potest
 etia lin
 qua
 quorum
 augmen
 neretur
 baliter
 secundu
 quendo
 merent
 quomo
 tous a
 argume
 dum,
 meritum
 non est
 nitum g
 explicite
 opponit
 fieri a g
 ritum ill
 digno
 tra.
 ¶ In r
 tum ad
 thor qui
 dicit. 27. c
 mentum
 siderari
 factu g
 rea poli
 psum
 actum m
 peripica
 augmen
 mium
 tus meri
 recte, s
 stione ad
 ri nos au

quantitatis ac virtutis, q̄ gratia præexistens, ut manifeste patet cum augetur vsq; ad consummationem patriæ: non tamen excedit efficaciam gratiæ præexistentis in disponendo ac merendo eā, sed est proportionatus terminus illius. Et hoc est non excedere illam in virtute, quamuis in quantitate. Vnde obiectio primi dubij in æquiuoco laborat.

Nam dupliciter intelligi potest esse supra virtutem, Vno modo habere maiorem virtutem: alio modo esse improporionatū effectum, seu terminum illius virtutis. Et in secundo sensu sumitur in littera non in primo: quia primus concidit: cū alio modo supra littera. I. esse supra quantitatem. nā eundem rationis est esse supra quantitatem & virtutem in primo sensu.

AD TERTIVM dicendum, quod quolibet actu meritorio meretur homo augmentum gratiæ, sicut & gratiæ cōsummationem, quæ est vita æterna. Sed sicut vita æterna non statim redditur, sed suo tempore, ita nec gratia statim augetur, sed suo tempore. cum saliquis sufficienter fuerit dispositus ad gratiæ augmentum.

ARTICVLVS IX.

Vtrum homo possit perseverantiam mereri.

AD NONVM sic proceditur. Videtur q̄ aliquis possit perseverantiam mereri. Illud. n. qd̄ homo obtinet petēdo, potest cadere sub merito habentis gratiā: sed perseverantiam petendo homines a Deo obtinent, alioquin frustra peteretur a Deo in petitionibus orationis Dominice, ut Augustinus exponit in libro de bono perseverantiæ. ergo perseverantiā potest cadere sub merito habentis gratiā.

¶ 2 Præter. Magis est non posse peccare, quam non peccare: sed non posse peccare cadit sub merito. meretur enim aliquis vitam æternam, de cuius ratione est impeccabilitas. ergo multo magis potest aliquis mereri ut non peccet, qd̄ est perseverare.

¶ 3 Præter. Maius est augmentum gratiæ, q̄ perseverantia in gratia. quis habet: sed homo potest mereri augmentum gratiæ, ut supra dictū est. ergo multo magis potest mereri perseverantiā in gratia, quam quis habet.

SED CONTRA est, quod omnino quod quis meretur, a Deo consequitur, nisi impediatur per peccatum: sed multi habent opera meritoria, qui non consequuntur perseverantiā. nec potest dici quod hoc fiat propter impedimentum peccati: quia hoc ipsum quod est peccare, opponitur perseverantiæ, ita quod si aliquis perseverantiā mereretur, Deus non permitteret aliquem cadere in peccatum. non igitur perseverantiā cadit sub merito.

RESPON. Dicendum, quod cum homo naturaliter habeat liberum arbitrium flexibile ad bonum, & ad malū, dupliciter potest, aliquid perseverantiā in bono obtinere a Deo. Vno quidem modo per hoc, quod liberum arbitrium determinatur ad bonum per gratiam consummatam, quod erit in gloria. Alio modo ex parte motionis diuinæ, quæ hominem inclinat ad bonum vsq; ad finem. Sicut autem ex dictis patet, illud cadit sub humano merito, quod comparatur ad motum liberi arbitrii directi a Deo mouente, sicut terminus, non autem id quod comparatur ad prædictum motum, sicut in principium. Vnde patet, quod perseverantia gloriæ, quæ est terminus prædicti motus, cadit sub merito: perseverantia autem viæ non cadit sub merito: quia dependet solum ex motione diuina, quæ est principium omnis meriti: sed Deus gratis perseverantiā bonum largitur, cuiusque illud largitur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod et ea quæ non meremur, orando impetramus: nam & peccatores Deus audit, peccatorum veniam petentes, quam non merentur, ut patet per Augustinum super illud Iohannis. Scimus quia peccatores Deus non exaudit: alioquin frustra dixisset Plubicanus. Deus propitius esto mihi peccatori, ut dicitur Luc. 18. Et similiter perseverantiā donum aliquis petendo a Deo impetrat vel sibi, vel alij, quibus sub merito non cadat.

AD SECUNDVM dicendum, quod perseverantia quæ erit in gloria, comparatur ad motum liberi arbitrii meritorium sicut terminus, non autem perseverantia viæ ratione prædicta.

¶ Et similiter dicendum est ad tertium de augmento gratiæ, ut per prædicta patet.

re reddendum, cum scilicet aliquis fuerit sufficienter dispositus ad augmentum gratiæ. Quod tunc solum est, cum aliquis ita vitur accepta gratia secundum proportionem virium suarum, ut in nullo gratia Dei desit per negligentiam, ut ibidem auctor dicit.

¶ Super Quæstionē centesimā decimaquarta, Articulum nonum. In art. 9. eiusdem quæstionis dubium statim occurrit circa rationem literæ. Quare perseverantia non cadit sub merito, quia dependet solum ex motione diuina &c. Si enim hæc ratio valet, augmentum gratiæ non caderet sub merito, quia dependet solum ex motione diuina. Nec valet dicere, quod dependet ex nobis dispositiue: quia etiam perseverantia dependet ex nobis dispositiue. Ad hoc dicitur, quod ratio literæ non consistit in dependentia solum ex motione diuina effectiue, sed consistit in hoc, quod dependet solum ex motione diuina, quæ est principium gratiæ: ita quod duobus existentibus membris distinctionis in littera. esse terminū, & esse principium actionis gratiæ; & primo cadente sub merito, secundo non, cū perseverantia viæ consistat in primo solum, ita quod ly solum, excludit ab opposito membro, terminare motionem, consequens est quod perseverantia viæ non cadit sub merito. Et ex hoc apparet differentia inter augmentum gratiæ, & perseverantiā viæ: quia licet conveniant in hoc, quod utrumque ex solo Deo dependet effectiue, differant tamen in hoc, quod augmentatio est talis actio Dei, quæ habet terminū terminatū motū gratiæ prius datæ, ut patet. Perseverantia vero, quæ consistit in sola gratiæ conseruatione, & cōseruatione, & cōseruatione gratiæ nihil aliud est quod productio eius cōtinuata, seu non interrupta, nullū habet terminū nouū, quod sit terminus motus gratiæ iam existentis. Constat. n. quod ipsa prima gratia, non nouo modo se habens, sed eo modo se habens, terminat conseruationem: & ideo non cadit sub merito.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod et ea quæ non meremur, orando impetramus: nam & peccatores Deus audit, peccatorum veniam petentes, quam non merentur, ut patet per Augustinum super illud Iohannis. Scimus quia peccatores Deus non exaudit: alioquin frustra dixisset Plubicanus. Deus propitius esto mihi peccatori, ut dicitur Luc. 18. Et similiter perseverantiā donum aliquis petendo a Deo impetrat vel sibi, vel alij, quibus sub merito non cadat.

AD SECUNDVM dicendum, quod perseverantia quæ erit in gloria, comparatur ad motum liberi arbitrii meritorium sicut terminus, non autem perseverantia viæ ratione prædicta. Et similiter dicendum est ad tertium de augmento gratiæ, ut per prædicta patet.

ARTICVLVS X.

Vtrum temporalia bona cadant sub merito.

AD DECIMVM sic proceditur. Videtur, quod temporalia bona cadant sub merito. Illud. n. quod promittitur aliquibus ut premiū iustitiæ, cadit sub merito: sed temporalia bona promissa sunt in lege veteri, sicut merces iustitiæ ut patet Deut. 28. ergo videtur quod bona temporalia cadant sub merito.

¶ Super quæstionē centesimā decimaquarta, Articulum decimum.

In articulo eiusdem quæstionis, & ult. totius libri huius, nota tria. primo, quod cum dicitur, Omnia illa, quibus homo adiuuatur ad

¶ Super Quæstionē centesimā decimaquarta, Articulum nonum.

In art. 9. eiusdem quæstionis dubium statim occurrit circa rationem literæ. Quare perseverantia non cadit sub merito, quia dependet solum ex motione diuina &c. Si enim hæc ratio valet, augmentum gratiæ non caderet sub merito, quia dependet solum ex motione diuina. Nec valet dicere, quod dependet ex nobis dispositiue: quia etiam perseverantia dependet ex nobis dispositiue. Ad hoc dicitur, quod ratio literæ non consistit in dependentia solum ex motione diuina effectiue, sed consistit in hoc, quod dependet solum ex motione diuina, quæ est principium gratiæ: ita quod duobus existentibus membris distinctionis in littera. esse terminū, & esse principium actionis gratiæ; & primo cadente sub merito, secundo non, cū perseverantia viæ consistat in primo solum, ita quod ly solum, excludit ab opposito membro, terminare motionem, consequens est quod perseverantia viæ non cadit sub merito. Et ex hoc apparet differentia inter augmentum gratiæ, & perseverantiā viæ: quia licet conveniant in hoc, quod utrumque ex solo Deo dependet effectiue, differant tamen in hoc, quod augmentatio est talis actio Dei, quæ habet terminū terminatū motū gratiæ prius datæ, ut patet. Perseverantia vero, quæ consistit in sola gratiæ conseruatione, & cōseruatione, & cōseruatione gratiæ nihil aliud est quod productio eius cōtinuata, seu non interrupta, nullū habet terminū nouū, quod sit terminus motus gratiæ iam existentis. Constat. n. quod ipsa prima gratia, non nouo modo se habens, sed eo modo se habens, terminat conseruationem: & ideo non cadit sub merito.

ar. 6. 7. & 8.

Tr. 44. eu. 10. post med. illius to. 9.

In isto ar. & art. 8. In cor. & ab arg.

2. 2. q. 121. ar. 5. ad 4.